

Janneke Mes en haar Afrikaanse droom

In de vorige PAN vertelde Janneke Mes over haar stichting ELJALUSO en haar plan, naar Zambia te reizen om daar vrijwilligerswerk te doen. De redactie vond het zo'n mooi verhaal, dat we Janneke vroegen om een interview, om te horen hoe die reis is uitgepakt. Hier is haar verhaal.

Waar komt jouw fascinatie voor Afrika vandaan?

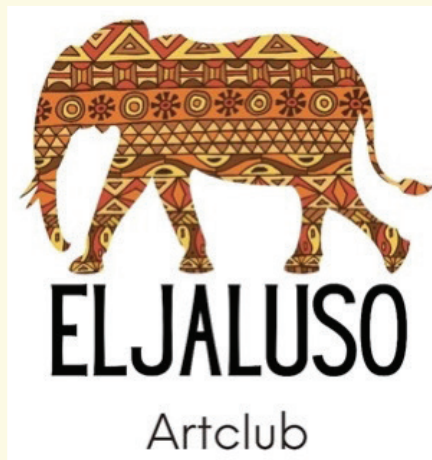
Toen ik psychologie studeerde in Tilburg, richtte ik me op een gegeven moment op cross-culturele psychologie. Daarbij vergelijk je culturen, hun normen en waarden. Bij de studie hoorde een buitenlandse stage, die ik in Malawi ging doen. Ik was 20, en het was liefde op het eerste gezicht: voor de mensen die me hartelijk verwelkomden en open tegemoet traden, voor het klimaat ook. Ook het gebrek aan bureaucratie was fijn, en de manier waarop mensen al improviserend iets van de grond krijgen. Daarnaast vond ik het prettig op eigen benen te staan, als persoon en ook in het opzetten van een eigen onderzoekslijn. Ik bracht een half jaar door in dat land, ten oosten van Zambia in zuidelijk Afrika. Toch duurde het lang voor ik terugkeerde naar Afrika, afgezien van een vakantie in Zimbabwe. Ik had mijn werk in Nederland, en twee kinderen (die inmiddels 23 en 21 zijn).

Maar op een gegeven moment kwam het er toch van, terug te gaan.

Ja, toen ik 50 werd trakteerde ik mezelf op een reis naar Afrika. Ik kwam in contact met *Travel Active* en vatte het idee op, tijdens die reis via hen vrijwilligerswerk in Afrika te gaan doen. Om mooie herinneringen niet te "overschrijven" koos ik niet voor Malawi maar voor Zambia. Via *Travel Active* vond ik huisvesting; kost en inwoning moest ik natuurlijk wel zelf betalen. Ik zag dat de school waar ik ging helpen grote klassen had, waar bijvoorbeeld in een klas kinderen van 10 tot 17 jaar zaten. De focus lag op een paar vakken, en het was lastig voor de docenten om steeds een goed beeld te krijgen van het niveau van de leerlingen in zo'n grote, heterogene groep. Na de reguliere les ging ik handvaardigheid, creativiteit, aanbieden. En dat was zó leuk. Na drie weken ging ik terug naar huis, maar ik wilde snel weer terug, om bijvoorbeeld met een busje spullen voor handvaardigheid langs scholen te brengen. Toen kwam corona. In de tussentijd kwam ik een oude vriendin tegen, Ellen. Ik kende haar van de studie psychologie; zij was mij als stagiaire in Malawi opgevolgd. Zij had soortgelijke ideeën en opvattingen als ik over Afrika, en aangemoedigd door Ellen's man besloten we een stichting op te richten en samen naar scholen in Zambia te gaan.

Die stichting is ELJALUSO, wat betekent de naam?

Luso betekent kunst, en EL en JA kun je wel raden op basis van onze namen. Onze website is www.eljaluso.com. We zijn allebei niet zo commercieel, maar samen blijken we wel iets van de grond te kunnen krijgen. We hebben veel lesmateriaal ontwikkeld (Janneke toont een aantal fraaie stevige leskaarten). In het Engels, want alle kinderen leren die taal al heel jong in Zambia, een voormalige Engelse kolonie. Eind oktober was het eindelijk zover; Ellen en ik stapten in het vliegtuig, elk met twee koffers met veel lesmateriaal en andere spullen. Drie weken lang werkten we in de ochtend als onderwijsassistente, en na de reguliere schooltijd boden we 's middags lessen aan in handvaardigheid en creativiteit. In die ochtenden konden we uitvinden welke klas en leerkracht het beste zouden passen bij die extra lessen. Het was voor ons heel belangrijk dat bij onze lessen een leerkracht aanwezig was, want we streven naar continuïteit. Onze hoop is dat sommige docenten ons werk en onze ideeën oppakken en voortzetten. Elk van de drie bezochte scholen heeft nu een "art team": het schoolhoofd plus twee leerkrachten. Zij kregen een kist met materiaal, en moeten het oppakken.

*Meer lezen en kijken,
snel naar pagina 6*

Zag je grote verschillen met Nederlandse schoolkinderen?
 Nee, niet echt. Ook daar heb je bravoure, en lieve kinderen, en de raddraaier van de klas. Wel heerst daar veel armoede. Sommige kinderen krijgen in het weekend niet te eten; door de week krijgen ze eten op school. Ik heb trouwens, wegens ziekte van een leerkracht, zelf nog een paar weken in m'n eentje les gegeven aan een groep van 60 leerlingen ...

De derde school was overigens speciaal; die school is opgericht door een toen elfjarige Nederlandse jongen met sterke banden met Afrika. Een bijzondere jongen, die in 2019 dubbel cum laude eindexamen VWO deed.

Zo te horen was dit niet je laatste reis naar Zambia?

Nee, zeker niet. De geselecteerde leerkrachten geven nu eens in de paar weken een les met het lesmateriaal van ELJALUSO. Hopelijk ontstaat de al genoemde continuïteit, en dan willen Ellen en ik over anderhalf of twee jaar teruggaan.

Je hebt vast zowel gevoelens van "een druppel op een gloeiende plaat" als "wat een dankbaar werk". Wat overheerst? Nu alles meer body krijgt, overheerst dat laatste (na het gesprek voegt ze eraan toe: Ik zie de lol zo van de kinderen, hoe wij daar welkom zijn, hoe ze genieten van handvaardigheid, en het voelt dat we een klein verschil kunnen maken voor de school en de kinderen op dat moment. We zijn natuurlijk maar een klein elementje, maar in het contact voelt het erg waardevol naar beide kanten toe. Iets moois en leuks samen delen/creëren. Voor mij is dat wat voldoening geeft.) Waar ik eigenlijk voorheen meer last van had was het gevoel: deze mensen hebben honger, en dan kom ik met iets anders dan eten. Maar het is een investering, en ik denk dat het een waardevolle investering is; wellicht hebben ze daar later iets aan. En mogelijk neemt een Zambiaan het over enige jaren over -- misschien wel een van de kinderen die we nu les hebben gegeven. Wat zou dat mooi zijn ... Janneke zegt het duidelijk uit de grond van haar hart.

Tot slot doet ze een oproep tot de wijkvereniging, denkend aan de recente enquêtevraag of we nog activiteiten missen in de wijk: misschien een donatie-actie? Een mooie Kerstgedachte!